

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДІВ САМОРЕГУЛЯЦІЇ

Рудакова С.А., *вчитель*

Конотопська спеціалізована школа I-III ст. № 9

Кожний поміркований учитель прагне таким чином спланувати та провести урок, щоб його результативність була якомога вищою.

Підвищити ефективність - це значить з меншими витратами сил досягти великих результатів. У визначенні поняття ефективність навчання необхідно виходити з прийнятого в дидактиці розуміння сутності навчання.

Ефективне навчання передбачає таку організацію і методику навчального процесу, яка забезпечує залучення всіх учнів в активну пізнавальну діяльність.

У молодшому шкільному віці в центр психічного розвитку висувається формування довільності. Пояснюється це тим, що в зазначений період дитина починає вчитися в школі, а становище [школяра](#) і його навчальна діяльність висуває до довільного поведінки вже досить високі вимоги.

Актуальність теми даної [роботи](#) полягає в тому, що проблема саморегуляції, як фактор, що впливає на успішність [навчання](#) у молодшому шкільному віці, недостатньо опрацьована в літературі. Хоча має [принципово](#) важливе значення.

Дуже важливо починати вивчення саморегуляції [саме](#) в молодшому шкільному віці. Оскільки в онтогенезі саморегуляція починає формуватися у зв'язку з необхідністю підкорятися вимогам дорослих, правилам поведінки в суспільстві, при включенні в навчальну діяльність.

Віддаючи дитину до школи, дорослі мають на меті перш за все якісну її соціалізацію. Тому не дивно, що великого значення зараз всі, хто має відношення до виховання підростаючого покоління, надають соціальним аспектам навчання та виховання, і зовсім мало уваги – фізіологічності школяра. Діти ж, формуючись як члени суспільства, стають такими лише після тривалого періоду подолання власної фізіологічності, так і не маючи змоги подолати її до кінця (як ми знаємо, дорослі також значною мірою залишаються фізіологічно залежними – чого ж ми маємо чекати від дитини!). Тож, почати розгляд питання впливу саморегуляції на якість навчально-виховного процесу варто з особливостей фізіології молодшого школяра.

Саморегуляція - це дуже складне системне утворення, що включає велике число компонентів. Причому різні дослідники виділяють різні компоненти саморегуляції. Ми у своїй роботі вивчаємо чотири параметри саморегуляції: самоконтроль у навчальній роботі; соціальний самоконтроль; здатність до вольових зусиль в інтелектуальній роботі як засобу саморегуляції; рефлексію як один з основних психологічних механізмів, що забезпечують саморегуляцію.

Використовуваний нами підхід до проблем навчання дозволив розкрити один з основних психологічних механізмів, що призводять до неуспішності навчання. Саме тому стосовно молодшого школяра виникає спеціальне завдання формування саморегуляції. Це завдання полягає в тому, щоб протягом перших років навчання дитини в школі навчити її свідомо керувати своєю поведінкою і сформуванню у неї необхідні для цього якості особистості.

Здатність до саморегуляції відіграє важливу роль в організації складних форм довільної діяльності, до яких в першу чергу відноситься навчання. Для [здійснення](#) навчальної діяльності необхідні вміння зосередити увагу, активно сприймати і запам'ятовувати інформацію, попередньо орієнтуватися в умовах завдання і продумувати хід рішення, зв'язати отриманий результат із заданим зразком і пред'явленими умовами. Тобто для успішного здійснення навчальної діяльності необхідно певний [розвиток](#) здатності до саморегуляції.

Безглузде захащення пам'яті треба всюди замінити активними вправами, свідомою роботою розуму, яка розвивала б судження, розумову ініціативу, здатність до самостійних висновків. Тільки виховання волі створює геніальних людей, бо всі якості вищого порядку, які звичайно приписуються розуму, мають насправді своїм джерелом енергію і наполегливість волі.

Та, нарешті, крім усього іншого, і положення соціального питання викликає нагальну потребу в радикальній переробці нашої системи виховання. Якщо соціальне питання виявляється нерозв'язуваним, якщо воно загрожує такими страшними лихами, то це тільки тому, що наші школи, починаючи з елементарних і закінчуючи коледжем, перейнявшись вихованням моральності, випустили з виду його основу - виховання волі.

Ми пропонуємо людині чудові правила поведінки, не навчивши її чинити розумно і чесно, і ми даємо ці правила людям ледачим, розпущеним, чуттєвим, егоїстам, - людям, які - це правда - часто і бажали б виправитися, але які, завдяки згубній теорії свободи волі - теорії, паралізуючій гарні наміри, ніколи не могли навчитися тій істині, що моральна свобода, влада над собою даються не відразу, а

повинні бути завойовані довгими зусиллями. Якби кожен з нас подумав про те, яка це потрібна справа і як щедро винагороджується найменше наше зусилля просунути її вперед, - вона зайняла б одне з перших місць у ряді всіх наших особистих і громадських інтересів.